

S. AURELIANI REGULA AD VIRGINES.

PROLOGUS.

Sanctis et in Christo venerandis sororibus in monasterio beatæ Mariæ quod, Deo jubente, intra muros Arelatensis urbis fecimus, constitutis, Aurelianus episcopus.

Quia Deo inspirante qui nos prævenit ineffabili misericordia sua, visum vobis est ut, repudiatis sæculi voluptatibus, ac temporalibus gaudiis contemptis sive spreto, eligeretis sanctissimæ vitæ nitorem, et virginitalis ac castitatis gratiam complectentes, amore Dei tota viscerum et cordis aviditate sectantes, con-

ligeretis timore divino carnes vestras, tenentes illas: Juravi et statui custodire judicia justitiæ tuæ (Psal. cxviii); et, *Mihi mundus crucifixus est, et ego mundo* (Gal. vi): disposuimus, jubente Domino atque operante in nobis velle et perficere, ut monasterium vobis pro profectu animarum vestrarum construere, sicut et fecimus. Et ideo Regulam vobis ad disciplinam Instituimus, quæ vos per viam mandatorum Dei doceret currere, et ad regna cælorum faceret feliciter pervenire.

INCIPIUNT CAPITULA REGULÆ.

1. Quæcumque ad conversionem venerit, et recipi se in monasterium rogaverit, Regula ei primum in salutariorum legatur: et cum suscepta fuerit, usque ad mortem suam de monasterio non egrediatur.
2. Vestimenta religiosa non accipiat, nisi chartas de facultate sua cui voluerit faciat.
3. Nihil occulte accipiendum; sed si quid transmissum fuerit, et illi cui transmittitur necesse non fuerit, in commune redactum, cui est necessarium, tribuatur.
4. Epistolas nec dandas nec accipiendas sine scientia aut permissu abbatissæ.
5. Nulla circa lectum suum, quod manducari aut bibi possit, reponat.
6. Nulla cella aut armariolum vecillare habeat.
7. Non jurandum.
8. Non maledicendum.
9. Non mentiendum.
10. Iracundiam penitus non tenendam.
11. Soror in sororem manum non mittat.
12. Nulli liceat ad salutandum exire nisi cum præposita aut aliqua seniore.
13. Ancilla non excipiat; liberta tamen si est, et abbatissa e visum fuerit, excipiat.
14. Nec viri nec mulieres sæculares in monasterium ingrediuntur præter in basilicam Dominæ Mariæ, et in saluatorium.
15. Ut nec ipsis provisoriis liceat in monasterium introire, nisi pro his utilitatibus quas in hac regula statuimus.
16. Infantes de baptismo non excipiendos.
17. Quæ in actu ponuntur desuper evangelica claves accipiant.
18. In ministerium vicibus sibi succedant, absque abbatissa et parvulis infantibus.

19. Nulla opera pro suo libito eligant facienda, sed quod ab abbatissa vel præposita imperatum fuerit.
20. Cum operantur manibus, mediatio sancta de corde non cesset.
21. Sint vobis omnia communia, et nulla suum proprium dicere aut vindicare præsumat.
22. Vestimenta alio coloris non induantur, nisi lana et lactina.
23. In vigiliis studendum est ut nulla dormiat.
24. Signo tacto nulla tardius veniat.
25. Dum psallitur nulla loquatur, nec operetur manibus.
26. Litteras omnes discant.
27. Sancta abbatissa in congregatione maneat.
28. Si qua pro qualibet culpa corrigatur aut castigetur, arguenti respondere non præsumat.
29. Lites nullas habeatis.
30. Superbis, inobedientibus et iracundiam protrahentibus nunquam parcendum.
31. Sanctæ abbatissæ non liceat de facultatibus monasterii vendere aut donare; nec aliquid contra Regulæ instituta agere.
32. Sedentes ad mensam taceant.
33. Sancta abbatissa extra congregationem non reficiat.
34. Carnes in cibis nunquam sumant.
35. Pulli et reliqua alilia infirmis tantum ministrentur et delicatis: pisces vero certis festivitatibus.
36. Extra mensam communem nihil cibi potusve gustare liceat, nisi infirmis et infantibus.
37. Qualiter infirmis obtemperandum est.
38. Ubi cursum d'urnum vel nocturnum dicant.
39. Ut sancta abbatissa quidquid necesse fuerit cum sufficientia præbeat.
40. Ut sancta congregatio omnia quæ statuta habet, implere contendat.

* Legendum evangelio, ut patet textum consulenti infra col. 402, lin. 9. Edit.

REGULA.

CAPITULUM PRIMUM. Hoc jubente Deo imprimis statuimus inviolabiliter tenendum, ut si qua ad conversionem venerit, Regula ei in salutariorum legatur, et si professæ fuerit se omnia impleturam, tunc excipiat: excepta vero usque ad mortem suam nec præsumat, nec permittatur de monasterio egredi: propter illud propheticum: *Unam petii a Domino, hanc requiram, ut inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ* (Psal. xxvi).

II. Vestimenta vero religiosa non accipiat, nisi de omni facultate sua, sive grandi, sive parva; chartas

donationis aut venditionis cui voluerit faciat, propter Domini mandata, ubi dicit: *Si vis perfectus esse, vende omnia quæ habes* (Math. xix); et, *Si quis non reliquerit omnia quæ possidet, non potest meus esse discipulus* (Luc. xiv).

III. Nihil occulte accipiat: sed si quis propinquus aut amicus aliquid in vestimento aut in auro, vel aliud quodcumque dederit aut transmitterit, in potestate sanctæ abbatissæ, et si illi cui transmittitur necesse fuerit, tribuatur; sin vero illa nihil indiget, in commune redactum cui est necessarium tribuatur.

IV. Epistolas præcepimus nec dandas nec accipien- A das sine scientia aut permissio abbatissæ.

V. Nulla circa lectum suum quod manducare aut Libere possit, reponere præsumat; sed omnes in com- muni cellario recondant; et si inæqualitas exegerit, jubente seniore quod necesse fuerit, non ei negetur.

VI. Nulli liceat cellam aut armariolum, aut aliquid hujusmodi quod peculiarius claudi possit, habere.

VII. Non juretis, quia Dominus dixit: *Nolite jurare (Matth. v)*. Et alia scriptura: *Vir multum jurans im- plebitur iniquitate, et non discedet de domo illius plaga (Eccli. xxiii)*.

VIII. Non maledicatis, quia scriptum est: *Neque maledici regnum Dei possidebunt (I Cor. vi)*.

IX. Mentiri omnino non liceat: quia *os quod men- titur occidit animam (Sap. i)*, et illud: *Perdes eos qui loquuntur mendacium (Psal. v)*. B

X. Iracundiam nulla usque ad aliam diem protra- here præsumat. Et sicut habet humana fragilitas, si sermo durior inter sorores ortus fuerit, invicem sibi veniam petere et debita relaxare festinent: propter Domini mandatum, ubi dicit: *Si recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid adversum te, relinque munus tuum ante altare, et vade prius reconciliatum fratri tuo: et tunc veniens offeres munus tuum (Matth. v)*. Et, *si non dimiseritis hominibus peccata eorum, nec Pater vester celestis dimittet vobis peccata vestra (Matth. vi)*. Item, *Si septies peccaverit in die in te, et conversus dixe- rit, ponit me; dimitte illi (Luc. xvii)*. Et, *Non dico tibi usque septies, sed usque septuagies septies (Matth. xviii)*. Et alia scriptura: *Ira viri justitiam Dei non operatur (Jac. i)*. Et Apostolus: *Sol non occidat super iracundiam vestram (Ephes. iv)*. Quod Deus avertat, si diabolo instigante fuerit aliqua furore repleta, ut ista mandata pertinaci corde contemnat; et una de illis quæ discordantes sunt prævenit aliam, veniam ei petens; si illa cui petet non dimiserit, disciplinam accipiat, ut ad charitatem se corrigat. Et si ambo despererint, ambæ pariter a communione vel a cibo suspendantur; donec invicem sibi reconcilientur.

XI. Soror in sororem si ausa fuerit manum mitte- re, disciplinam accipiat.

XII. Nulli liceat ad salutandum exire, nisi cum ab- batissa aut præposita, vel certe alia quacunque se- niore cui abbatissa præceperit. Et sic propinquos suos vileant, aut loquantur, ne altiori voce loquantur.

XIII. Ancilla non excipiat: liberta tamen si fue- rit, adhuc adolescens ætate, et cum epistolis patroni sui venerit, in abbatissæ sit arbitrio si excipi debeat.

XIV. Nec viri nec mulieres sæculares in monaste- rium ingrediantur, præter in basilicam B. Mariæ, et in salutorium.

XV. Provisores vero monasterii, si in habitu laico fuerint, nec ipsi permittantur intrare, nisi pro his utilitatibus quas in hac Regula statuimus, cum mar- cionibus aut carpentariis, si aliquid necesse est fieri aut reparari, aut certe pro aliqua ratione abbatissæ introeant: de cætero nullam licentiam aut liberta- tem habeant introeundi.

XVI. Nulla infantem de baptismo excipiat.

XVII. Quibus claves de cellario, canava, horreo, posticio, et oratorio credendæ sunt, probatæ sint per- sonæ; et desuper altario vel Evangelio eas accipiant: scientes se Deo reddituras rationem de ministerio sibi credito.

XVIII. In omni ministerio sive ordine psallendi, aut legendi, vel operandi, vicibus sibi succedant: absque abbatissa, vel præter satis senes et parvulas infantes, aut certe ita infirmas, ut surgere omnino non possint, non compellantur facere quod non præ- valent.

XIX. Nulla opera pro suo libito eligant faciendæ, sed quod abbatissa imperavit, hoc faciant.

XX. Per totum diem cum operamini manibus, me- ditatio sancta de corde non cesset: propter illud Apostoli: *Psalmis, hymnis, canticis spiritualibus cantantes et psallentes in cordibus vestris Domino (Col. iii)*.

XXI. Nulla præsumat quidquam suum dicere, aut suum proprium vindicare: sed secundum Actus apo- stolorum, sint vobis omnia communia: sit vobis anima una et cor unum in Domino. (Act. iv).

XXII. Vestimenta alio colore non indgat nisi laia et lactina.

XXIII. Ad vigiliis nulla dormiat: si vero dominici aut festi dies sunt, cui somnus venerit, aliis seden- tibus illa stet, ut possit a se somni marcorem repel- lere; ne in opere Dei aut tepida inveniat, aut ne- gligens.

C XXIV. Signo tacto omne opus prætermittatur, et sicut apes prudentissimæ ad alvearium, ita veloci se- stinatione properare contendite; si qua tardius ve- nerit, distractioni subiaceat.

XXV. Dum psallitur studeant sanctæ animæ vestræ non vagari animo, verum etiam nec operari aut loqui præsumant; sed psallite sapienter (Psal. xlvi), sicut dixit propheta: *Psallam et intelligam (Psal. c)*, et illud: *Psallam spiritu, psallam et mente (I Cor. xiv)*, metuentes illud: *Maledictus homo qui facit opus Dei negligenter (Jer. xlviii)*.

XXVI. Litteras omnes discant.

XXVII. Sancta abbatissa extra congregationem non maneat.

XXVIII. Si qua pro qualibet culpa aut transgres- sione regulæ increpatur, aut disciplinam accipiat, ar- guenti respondere non præsumat: quia peccatum quod hic distringitur, in æterna examinatione non punitur. Et sic debetis animæ curam excipere, quo- modo æger curam medici: tenentes illud sanctæ Scri- pturæ: *Qui abiecit disciplinam infelix est (Prov. xv)*. Et illud: *Ego in flagella paratus sum (Psal. xxxvii)*.

XXIX. Lites nullas habeatis, tenentes præceptum Apostoli, qui dicit: *Servum Domini non oportet liti- gare, sed mansuetum esse (II Tim. ii)*.

XXX. Superbis inobedientibusque, et iracundiam protrahentibus nunquam parcendum, donec corri- gantur.

XXXI. Sanctæ abbatissæ non liceat aliquid de fa-

cultatibus monasterii donare ac vendere; nec aliquid contra Regulæ instituta agere. Quod si facere tentaverit, sancto consilio et uno consensu sororum ex nostro permissio non ei acquiescatis; et hoc fieri nulla ratione permittite: quia causam se ante Deum noverit esse dicturam.

XXXII. Sedentes ad mensam taceant, et lectio quotidie omni tempore cum cibo sumitur legatur. Uterque homo, et exterior cibo, et interior verbo Dei reficiatur, quia scriptum est: *Non in pane solo vivit homo, sed in omni verba Dei (Matth. iv).*

XXXIII. Sancta abbatissa, nisi inæqualitate faciente, extra congregationem non reficiat.

XXXIV. Carnes in cibo nunquam sumantur.

XXXV. Pulli vel cuncta altilia in congregatione non ministrantur; nisi infirmis tantum provideantur et deficiatis. Pisces vero certis festivitibus, aut quando abbatissa indulgentiam facere voluerit, tunc procurantur.

XXXVI. Extra mensam communem nihil cibi potius gustare liceat, et absque infirmis et illis qui minoris ætatis sunt.

XXXVII. Infirmis vero ita obtinendum est, ut si sanctæ abbatissæ justum visum fuerit, etiam cellariolum suum in commune, et coquinam sequestratam habeant. et cura illis seu studium impendatur, donec convalescant.

XXXVIII. Cursum diurnum vel nocturnum, id est, matutinos, vigilas, nocturnos, vesperam et duodecimam in basilica Domine Mariæ congregatio dicat. C

A Quod si hiems aspera fuerit, matutinos tantum, vesperam et duodecimam in prædicta basilica dici e: secundam vero, tertiam, sextam et nonam in interiori oratorio: propter illos qui aut orare cupiunt, aut abbatissæ occurrunt, aut parentes suas requirunt. Quando aliqua defuncta fuerit, neque mediam noctem eam pauca sorores in oratorio pervigilent, et missæ de Apostolo fiant; post mediam noctem quæ vigilverunt quiescant; et iterum aliæ vigilent, et ponit hoc in notitiam sancto episcopo, ut eam jubeat ad locum ubi ponenda est deportari.

XXXIX. Et quia Deo propitio digna et sufficiens vobis facultas collata est, quæ sufficere monasterio vestro possit, coram Deo et angelis ejus te sanctam abbatissam, et te venerabilem, quæcunque fueris, B præpositam adinoneo et contestor, ut sanctæ congregationi quæ, Deo inspirante et jubente, secundum instituta quæ fecimus regulariter vivit, omnia quæ eis sunt necessaria in vestitu et in victu cum sufficientia tribuatis. Quam rem si neglexeris, et illæ cœperint aliquid necessitate compellente murmurare, aut indigere, causam vos ante tribunal Christi noveritis necum esse dicturas.

XL. Et vos, sancta congregatio, per profectam vestram et per Deum omnipotentem conjuro, ut omnia quæ in hac Regula pro remedio animæ nostræ, et pro animarum vestrarum salute statuimus, integra et illibata custodialis. Et ne per oblivionem aliquid negligatis, semel ea in mense religite; id est in calendaris, ac sic duodecim vicibus in anno.

Ordinem etiam quomodo psallere debeat, in hoc libello judicavimus inserendum.

Primo die Paschæ ad tertiam, *Kyrie eleison*, psalmi duodecim: id est quatuor sorores binos psalmos et alleluaticum tertium dicant, perdictis psalmis, *Kyrie eleison*, antiphonas sex, lectiones tres: unam de Actibus apostolorum, aliam de Apocalypsi, tertiam de Evangelio; hymnum, *Jam surgit hora tertia*, et capitellum, deinde *Kyrie eleison*. Sic in omni opere Dei tertia vice *Kyrie eleison* dicite, antequam incipiatis, et psalmis dictis et capitello perdicto. Ad sextam idem numerus psalmorum, et antiphona una, hymnus, *Jam sexta sensim volvitur*. Lectio Evangelii et capitellum. Ad nonam ipse ordo teneatur, hymnus, *Ter hora trina volvitur*. Ad lucernarium directaneus parvulus, id est, *Regna terræ, cantate Deo, psallite Domino (Psal. lxxvii)*. Alia die: *Laudate, pueri, Dominum*, antiphonæ tres; hymnus, *Hic est dies versus Dei*, et capitellum, quem hymnum toto Pascha ad matutinos et ad lucernarium dicite. Ad duodecimam imprimis directaneus parvulus: *Sol cognovit occasum suum (Psal. ciii)*. Sex sorores binos psalmos cum suis alleluaticis dicant; antiphonas tres, lectiones duas, unam de Apostolo, aliam de Evangelio. Ad nocturnos paschales ipso numero omnia dicite, sicut in duodecima designavimus. Ad matutinos imprimis directaneus: *Exaltabo te, Deus meus et Rex meus. Inde, Judica me, Deus. Deus Deus meus, ad te de luce vigilo*

cum alleluia; deinde, *Confitemini Domino*, cum alleluia; deinde, *Cantemus Domino*, cum alleluia; postea, *Lauda, anima mea, Dominum. Laudate Dominum, quia bonus est psalmus. Lauda, Hierusalem, Dominum: totos tres cum alleluia, deinde benedictio dicenda est. Post benedictionem, Laudate Dominum de caelis. Cantate Domino canticum novum. Laudate Dominum in sanctis ejus: cum alleluia. Magnificat anima mea Dominum: aut cum antiphona, aut cum alleluia; hymnum, *Gloria in excelsis Deo*; et capitellum. Et complebitis matutinos ipso ordine toto Pascha. Sic omni die dominico, et omnibus majoribus festivitibus, in quibus ab opere vacabitis. Quotidianis vero diebus ad nocturnos imprimis directaneus dicitur: *Miserere mei, Deus, secundum magnam misericordiam tuam*; deinde psalmi decem et octo; antiphonæ tres parvulæ, lectiones Apostoli aut Prophetarum duæ, et capitellum. Completis nocturnis dicetis matutinos. In æstate, id est post Pascha usque calendaris Octobris, ipse ordo erit. Sexta feria vero post nocturnos duæ missæ fiant in æstate; in hieme tres. Nam dominica omni tempore in æstate et in hieme post nocturnos sex missæ fiant. Si vero evenerit ut tardius ad vigilas surgantur, quantum abbatissæ visum fuerit, tantum legatur. Quando signum fecerit abbatissa, quæ legit sine mora consurgat, ut canonicis missarum num-*

rus possit impleri. A calendis vero Octobris alii nocturni addendi sunt; ad primos dicendum est: *Miserere mei, Deus, secundum magnam misericordiam tuam*; ad secundos: *Miserere mei, Deus; miserere mei*; psalmi decem et octo, lectiones duæ de Prophetis aut de Salomone. Hymnus ad primos nocturnos: *Res æterne Domine*, ad secundos: *Magna et mirabilia*. Ubi post celebratos secundos nocturnos, quia noctes crescant, quotidie ad librum facite missas tres. Una soror legat paginas, aut quatuor, quomodo mensura fuerit libri: si mirate fuerit scriptus, aut majori forma, tres paginas; si minori, quatuor, et fiat oratio. Iterum legat tantam, fiat alia oratio: tertie legat idem tantum; et surgite, dicite antiphonam de psalmis in ordine, postea responsorium, deinde antiphonam. Iterum legat alia soror; et sic impletis tribus missis dicite matutinos canonicos: id est primo canticum in antiphona: deinde directaneum: *Judica me, Deus. Deus, Deus meus, ad te de luce vigilo. Lauda, anima mea, Dominum. Laudate Dominum, quoniam bonus est psalmus. Lauda, Hierusalem, Dominum*; deinde, *Laudate Dominum de cælis. Cantate Domino canticum novum. Laudate Dominum in sanctis ejus*, cum antiphona. Dicite hymnum: *Splendor paternæ gloriæ*; alia die: *Æterne lucis conditor*, et capitellum, et *Kyrie eleison* duodecim vicibus. Omnibus diebus quotidianis sic impleatur. Post matutinos ad primam sex psalmi dicantur, et hymnus: *Fulgentis auctor ætheris*; lectiones duæ: id est una de Veteri, alia de Novo Testamento, et capitellum. Post hoc omnes lectioni vacent usque ad horam tertiam; reliquo vero diei spatio faciant opera sua, secundum illud quod Dominus dixit: *Pater meus usque nunc operatur, et ego operor* (Joan. v). Et illud Apostoli: *Operantes manibus nostris* (I Thes. iv). Et, *Qui non operatur, non manducet* (II Thes. iii). Quia scriptum est: *Via otiosorum stratae sunt spinis* (Prov. xv). Et, *Servum inutilem projicite in tenebras exteriores* (Matth. xxv).

Quotidianis iterum diebus ad tertiam sex psalmos dicite, antiphonam, hymnum, *Jam surgit hora tertia*, lectionem et capitellum, *Fiat, Domine*. Ad sextam ipse numerus psalmorum tenendus: antiphona dicenda, hymnus, *Jam sexta sensim volvitur*, lectio et capitellum. Ad nonam iste ordo servandus: hymnus vero, *Ter hora trina volvitur*. Ad lucernarium omni tempore, et festis et quotidianis diebus, imprimis directaneus; postea antiphonæ duæ. Tertia semper cum alleluta dicatur, hymnus una die: *Deus qui certis legibus*; alia die: *Deus creator omnium*, et capitellum. Ad duode-

cimam psalmos decem et octo dicite: antiphonam, hymnum, lectionem et capitellum. Quando repausatur estis, in schola, in qua manetis, completa dicatur; imprimis directaneus, et psalmus nonagesimus dicatur, deinde capitella consuetudinaria. In Natali Domini et in Epiphania tertia hora noctis surgite: dicite unum nocturnum, et facite sex missas de Isaiâ propheta; iterum dicite secundum nocturnum, et legantur alie sex de Evangelio. In Epiphania ita: imprimis unum nocturnum; deinde de Daniele propheta facite illas sex missas et nocturnos, et iterum de Evangelio sex. Matutinos eo ordine sicut in Pascha scripsimus, aut dominicis diebus. In martyrum festivitibus tres aut quatuor missæ sicut: primam missam de Evangelio legite; reliquas de passionibus martyrum. Omni sexta feria post duodecimam sex missæ ad librum legantur, et post nocturnos tres. Omni sabbato ad matutinos, *Cantemus Domino*, et *Te Deum laudamus*. Ad tertiam tres lectiones: una de Prophetis, alia de Apostolo, tertia de Evangelio dicantur. Omni dominica post nocturnos cum prima missa legitur, id est resurrectio, nulla sederi præsumat, sed omnes stent; alia dominica alia resurrectio: sic in ordine totæ quatuor resurrectiones per singulas dominicas legantur. Post tertiam vero, *Pater noster* dicite, et psallendo omnes communicate. Sic et in festivitibus facite. Missæ vero quando sanctæ abbatissæ visum fuerit tunc fient.

Ordinem etiam convivii huic Regulæ inseruimus. C Ferula quotidie ad refectionem tria, ad prandium duo, ad cœnam duæ bibituræ. Ad refectionem in æstate mense Julio et Augusto caldello tres, ad prandium tres, ad cœnam omni tempore binos. Per festivitatem vero, et quando abbatissa indulgentias voluerit facere, et cibaria quanta ipsa voluerit ordinet, et recentes addat. Quotidianis vero diebus olera formatico et oleo semper ferula condiantur. Jejunium vero a calendis Septembris usque ad calendas Novembris secunda, et quarta, et sexta feria. A calendis Novembris usque ad Domini Natale quotidie jejunandum est, absque sabbato et dominica. Ab Epiphania vero usque ad Pascha quotidie jejunandum est, absque majori festivitate, sabbato, et dominica. Post Pascha vero usque ad Pentecosten sexta feria tantum jejunandum est. Post Pentecosten mense Junio, Julio et Augusto in potestate abbatissæ sit de jejunio aut prandio: sicut viderit possibilitatem sororum, ista studeat obtemperare.

EXCERPTA EX EPISTOLA AURELIANI EPISCOPI ARELATENSIS AD THEODEBERTUM REGEM.

Domino inclyto et ubique gloriosissimo atque in Christo piissimo domino et filio, Teudeberto regi Aurlianus episcopus.

Licet tam sera scriptorum officia justissime triplicatio compitetur, tamen nequaquam, reor, sermo evasa offensione judicabitur, si apud aures clemen-

tix sola tantum devotione animi perpendatur. Hinc precipue quod ambientibus cunctis celsitudinem vestram, nec metam trahunt ex privilegio culminis, nec repulsam metuunt de præjudicio tarditatis. Vestra enim erectio ita solemnitas est, ut etiam humilium amore tangatur, ac dignitatum eumulum